

NJUOLGGADUSAT

Njuolggadusat unnitlogupolitihkalaš
bargui

Stivrendokumeanttat

Diarienummar: KS/2022:526

Mearriduvvon: Gielddadievasčoahkkimis

Mearridanbeaivi: 2023-02-23 - 25

Dokumeantaovddasvástideaddji: Hálddahušdoaimma

Ođasmahtto: Dárbbu mielde

Čuovvoluvvo: Gielldastivrras

Visot mearrádusat mat gusket mánáid galget leat mánáidvuoigatvuodavuodđuduvvon mánáidkonvenšuvnna mielde. Ovdal mearrádusa galgá álo geahččalit máná buoremusa ja stuorit áššiin ja maid mearrádusain main sáhtta leat negatiiva váikkuhus mánnái/mánaide, galgá dahkkot mánáidváikkuhusanalysa.

Sisdoallu

1.	Álggahus	4
2.	Áigumuš	4
3.	Njuolggadusat unnitlogupolitihkalaš bargui	4
	Viidodat	4
	Diehtujuohkin gieldda webbasajis.....	4
	Ovddideapmi ja ráđdehallan	4
	Oktavuohta.....	5
	Našuvnnalaš unnitloguid giella ovdaskuvllas ja skuvllas.....	5
	Našuvnnalaš unnitlogut doarjjaveahkis sosiálabálvaluslág mielde.....	5
	Lágideamit ja iežá doaimmat	5
4.	Čuovvuleapmi	5

1. Álggahus

Láhka (2009:724) našuvnnalaš unnitloguid ja unnitloguidgielaid birra nanne našuvnnalaš unnitloguid vuoigatvuođaid ja dieđiha ahte gielddat galget dohkkehit njuolggadusaid unnitlogupolitihkalaš bargui. Ruotas vihtta našuvnnalaš unnilogu leat dovddastuvvon, judalaččat, romat, sámít, ruotasuoymelaččat ja durdnosleagilaččat. Dovddasteapmi Ruota historjjálaš našuvnnalaš unnitloguin lea dehálaš demokrátalaš prinsihpa mii vuolga riikkaidgaskasaš konvenšuvnnain ja vuođđun lea olmmošlaš vuoigatvuođaid birra. Našuvnnalaš unnitloguin lea seammá riekti doalahit ja ovddidit iežaset giela ja kultuvrra dego eanetloguálbmogis. Leat vihtta dovddastuvvon našuvnnalaš unnitlogugiela Ruotas; suomagiella, jiddisch, meänkieli, románi čhib ja sámegiella. Dovddasteapmi mearkkaša ahte servodagas lea erenoamáš ovddasvástádus vai dát gielat galge birget, ovddiduvvot ja dolvojuvvot boahtte bulvii.

2. Áigumuš

Áigumuš njuolggadusaiguin lea addit čujuhusaid unnitlogupolitihkalaš bargu birra Tranemos gielddas.

3. Njuolggadusat unnitlogupolitihkalaš bargui

Viidodat

Njuolggadusat gullet visot gieldda doaimmade ja maid fitnodagaide.

Diehtujuohkin gieldda webbasajis

Gielddastivrras lea ovddasvástádus vai gávdno ođasmahtton dieđut daid unnitlogupolitihkalaš vuoigatvuođaid birra ja maid čujuhusat got sáhtta viežžat eanet dieđuid dán birra gieldda webbasajis.

Ovddideapmi ja ráđdehallan

Visot oasit gieldda organisašuvnnas galgá bargat vai suddje ja ovddida našuvnnalaš unnitlogugielaidda ja galgá maid muđui ovddidit našuvnnalaš unnitloguid vejolašvuođaid doalahit ja ovddidit kultuvrraset. Mánáid ovdáneapmi kultuvrralaš identitehtas ja geavaheapmi iežas unnitlogugielas galgá erenoamážit ovddiduvvot. Našuvnnalaš unnitlogut galget oazžut váikkuhanvejolašvuođa áššiin mat gusket sin, ja jus lea vejolaš de ráđdehallan galgá čađahuvvot dakkár áššiin Tranemo gieldda fásta hámiid bokte ássiidgulahallamii.

Das makkár ášši ja ulbmiljoavkku guoská lea Tranemo gieldda bargu ráhkadit heivvolaš hámi ráđdehallamii mii lea buorin vuostevurolašvuođa, dássásaš ja luohhtevaš gulahallama. Mánáid ja nuoraid váikkuhanvejolašvuođa ja ráđdehallan áššiin mat gusket sin galgá erenoamážit ovddiduvvot.

Oktavuohta

Giella galgá jus gávdno doarvái gelbbolašvuohta bearráigeahččat sávaldagaid ovttaskasain gulahallat našuvnnalaš unnitlogugillii. Lea Gielddastivrra ja iešguhtege fitnodaga bargu dahkat mielbargiid dihtomielalažžan láhkavuođđuduvvon vuoigatvuhtii geavahit unnitlogugiela. Ovddasvástádussii gullo maid dovdat makkár mielbargit máhttet soames našuvnnalaš unnitlogugiela ja doaibmat dan váras vai giellagelbbolašvuohta gielddas geavahuvvo.

Našuvnnalaš unnitloguid giella ovdaskuvllas ja skuvllas

Oahpahasossodat galgá dieđihit gieldda ohppiide ja sin fuolaheddjiide vuoigatvuođa birra eatnigieloahpahussii našuvnnalaš unnitlogugillii. Oahpahasossodat galgá ovdaskuvladoaimmas gártet vejolaš dárbbuid eatnigieloahpahussii našuvnnalaš unnitlogugielain, vai oahpahusa skuvllas sáhttá plánejuvvot.

Oahpahasossodat galgá doaibmat vai ovddida ja dahká vejolažžan oahpahusa, ovdamearkka dihte lassánan gáiddusoahpahusa, heivehuvvon oahpponeavvuid dahje iežá vugiid bokte, dalle sáhttá maid doaibmat ovttas iežá skuvlajođiheddjiiguin leat okta molssaektu.

Našuvnnalaš unnitloguid doarjjaveahki sosiálabálvaluslága mielde

Fuolahusossodat galgá fállat dasa guhte sávvá vejolašvuođa oazžut fuolahusa duhtaduvvon bargis guhte máhttá soames unnitlogugiela, jus gielddas lea bargi dakkár giellamáhtuin.

Lágideamit ja iežá doaimmat.

Servodatossodat galgá iežas doaimma plánemis dahkat vejolažžan lágidemiid ja doaimmaid mat juhket dieđuid gielddas našuvnnalaš unnitloguid giela ja kultuvrra birra. Servodatossodat galgá doaibmat vai girjerádjosat leat siskkildeaddji gávnadansajit olbmuide geat ságastit soames dain našuvnnalaš unnitlogugielain. Ovdamearkkat sáhttet leat čájáhusat, máinnastanbottut ja teáhterat dahje iežá mánáidkultuvra. Lassin lea dehálaš ahte gávdno girjjálašvuohta daid našuvnnalaš unnitlogugielaide ja maid girjjálašvuhtii mii gieđahallá daid našuvnnalaš unnitloguid kultuvrraid.

4. Čuovvuleapmi

Njuolggadusat galget árvoštallot ja ođasmahttot dárbbu mielde.